

PM Rotel I (Dnr KS 2020/155)

Underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023 för kommunstyrelsen

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023 för kommunstyrelsen godkänns.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

I ärendet *Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023* ska nämnderna beskriva och analysera de kommande årens utveckling. Analyserna utgör underlag i arbetet med stadens budget 2021 och ska lyfta strategiskt viktiga utvecklingsområden och utmaningar inför framtiden.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 24 mars 2020.

Mina synpunkter

Stadsledningskontoret redovisar ett underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023 för kommunstyrelsens verksamhet som följer väl i linje med kommunfullmäktiges inriktningsmål för att bidra till att nå målen under treårsperioden och den grönbå majoritetens politik för att utveckla Stockholm till en ännu mer ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar storstad. Underlaget redovisar flera av de stora utmaningar som Stockholm står inför kommande år och därpå följande insatser som planeras inom stadsledningskontorets verksamhetsområde och stadens centrala ledningsarbete.

I och med utbrottet och smittspridningen av det nya viruset covid-19 som Världshälsoorganisationen WHO har klassat som en pandemi möter vi stockholmare en situation vi aldrig tidigare har upplevt. Hela vårt svenska samhälle och resten av världen är påverkat. Stockholms stads verksamheter arbetar intensivt för att begränsa smittspridningen, upprätthålla prioriterade verksamheter, ha beredskap för en eskalerande situation och att verka för ökad trygghet genom att förstärka myndigheternas budskap. Hur utvecklingen kommer att se ut framöver är svår att sja om och majoriteten är redo att fatta de beslut som krävs för att Stockholms stads verksamheter ska stå fortsatt starka för stockholmarna i den situation som nu råder.

Behovet av hög kostnadskontroll, god ekonomisk hushållning och att stadens förvaltning ska vara effektiv med fokus på kärnuppdragen är en förutsättning för att klara av att möta de krav som stockholmarna ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar. Underlaget för treårsperioden innehåller ingen ekonomisk eller verksamhetsmässig analys av konsekvenser utifrån pandemin då läget är mycket svåröverblickbart samt att analysarbetet nyligen påbörjats. Precis som stadsledningskontoret framhåller kommer pågående pandemi få stora konsekvenser på stadens verksamheter och ekonomiska förutsättningar. Kommunstyrelsens ansvar att säkerställa god budgethållning samt ett effektivt, hållbart, ansvarsfullt och ändamålsenligt handhavande av skattemedlen blir därmed än viktigare.

Framöver blir det centralt att säkerställa goda förutsättningar för återhämtning i verksamheterna. Den efterföljande situationen från Corona-pandemin innebär ytterligare svår press för verksamheterna, våra medarbetare och den som behöver samhällets stödinsatser.

Stadens trygghets- och säkerhetsarbete fortskrider och utvecklas med ordningsvakter, trygghetskameror, platssamverkan, terrorhinder och trygghetsinvesteringar. Detta för att förebygga brott och öka tryggheten hos invånarna. Områden som polisen klassat som särskilt utsatta eller utsatta ska lämna polisens lista för utsatta områden.

Stadens samlade krisberedskapsförmåga och motståndskraft sätts på prov i pågående pandemi och staden vidareutvecklar år för år krisberedskapsarbetet och stadens motståndskraft.

Företagandets villkor och företagens betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska genomsyra hela stadens organisation, bland annat genom att förbättra stadens myndighetsutövning och underlätta för företagens etablering och utveckling. I det arbetet är Näringslivspolicyn ett angeläget och strategiskt bidrag till att företagsklimatet kan utvecklas och stärkas i Stockholm.

Stockholms stads miljöprogram och klimathandlingsplan kommer att implementeras och följas upp för att nå stadens klimatmål om minskade växthusgasutsläpp och bidra till en hög beredskap för kommande klimatförändringar. Stadens klimatinvesteringsmedel ska underlätta arbetet med att nå stadens utsläppsmål till 2023.

Tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samordnar och utvecklar kommunstyrelsen stadens arbetsmarknadsinsatser och samlade insatser för förstärkt integration. I arbetet med att stärka integrationen i Stockholm spelar Integrationspakten med näringslivet en viktig roll och arbetet ska följas upp och utvecklas under planperioden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023 för kommunstyrelsen godkänns.

Stockholm den 15 april 2020

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagor

1. Underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023 för kommunstyrelsen
2. Blankettset KS m.m. 2021-2023

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Stadsledningskontoret förklarar i inledningen till ärendet att ”Stockholms stads verksamheter liksom stadsledningskontoret arbetar för närvarande intensivt för att begränsa smittspridningen av det nya viruset covid-19. Ärendet innehåller ingen ekonomisk eller verksamhetsmässig analys av konsekvenser utifrån pandemin på planperioden. Detta på grund av att dess konsekvenser är mycket svåra att överblicka i dagsläget samt att pågående analysarbete är i uppstartsfas. Ärendet utgår således från ett normalläge men med vetskap om att pågående pandemi kommer att få stora konsekvenser på stadens verksamheter och ekonomiska förutsättningar.”

Vi delar i grunden stadsledningskontorets bedömning om att förutsättningarna ändrats fundamentalt. Ärendet får därmed nu ses mer som ett underlag som i stor utsträckning kommer behöva ändras utifrån den analys som kommer att göras framgent.

Vi avstår därför från att i detta sammanhang kommentera enskilda delar i stadsledningskontorets underlag.

I den analys som kommer göras och som behöver vara grund för såväl kommunstyrelsens som hela stadens budgetarbete anser vi att följande frågor måste vara centrala:

- Vilka resurser krävs för att äldreomsorgen ska kunna garantera en bra kvalitet med en hög säkerhet? Hur kan samverkan mellan stad och region rörande gränslandet mellan omsorg och vård stärkas?
- Vilka ekonomiska satsningar krävs för att skola och förskola ska kunna garantera alla barn och ungdomar en bra undervisning i en tid då verksamheten drabbats såväl av en historiskt svag budget 2020 som stora utmaningar i spåren av Corona-krisen?
- Hur kan staden prioritera välfärd, omsorg och förebyggande arbete så att vår stad håller samman, tryggheten ökar och stockholmarna med behov av stöd kan ges det när behoven sannolikt är större än någonsin?
- Vad krävs konkret av ökade insatser för arbetsmarknadspolitik och vuxenutbildning för att öka sysselsättningen? Vilka politiska beslut förutsätts för att kunna upprätthålla och höja bostadsbyggandet både för att minska bostadsbristen och för att skapa fler jobb?
- Vilka politiska beslut behöver fattas för att säkerställa att miljöprogram och klimathandlingsplan kan genomföras även i en tid med en svag ekonomisk tillväxt?

Det är ingen hemlighet att vi i alla ovanstående punkter haft kritiska synpunkter på att det borgerliga styret haft för låga ambitioner under 2019 och 2020. Vår uppfattning nu är inte att behoven i ovanstående delar minskat till följd av pandemin.

Det är uppenbart att vårt samhälle kommer ställas inför stora utmaningar under kommande år. En negativ tillväxt under 2020 kommer drabba stadens såväl intäkter som kostnader. Det är därför välkommet att regeringen med stöd av Liberalerna och Centerpartiet

fattat beslut om en historisk stor höjning av statsbidragen till kommuner och regioner. Det möjliggör en ambition att proaktivt möta ovanstående utmaningar samt upprätthålla och förbättra verksamheternas villkor.

Det är därtill angeläget att budgetarbetet och analysen av konsekvenser till följd av corona-krisen tar sin utgångspunkt i att stärka stadens beredskap. Vi har redan tidigare konstaterat att staden behöver öka beredskapen för kriser – bland annat genom krav på upprustning av skyddsrum och brandstationer. Mer kommer krävas. Vi förutsätter att stadens arbete under Corona-krisen kommer utvärderas av oberoende expertis (så som skedde efter terrordådet 7 april) och att denna ges i uppdrag också att redovisa de beredskapshöjande åtgärder som krävs samt att dessa tillåts påverka budgeten för 2021.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga, Jan Valeskog och Karin Gustafsson (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) enligt följande.

Vi har full förståelse för att budgetunderlaget inte har kunnat väga in erfarenheter av coronapandemin, men utgår från att en första analys presenteras före sommaren så att verkningsfulla åtgärder mot de mest flagranta bristerna inom exempelvis äldreomsorgen kan tas in i budget 2021. Nu när vi står mitt upp i krisen ska all kraft självklart läggas på att begränsa smittspridningen och skydda våra äldre och andra riskgrupper. När den akuta krisen har avklarat krävs dock en genomgripande analys av hur staden har hanterat krisen och hur de strukturella förutsättningarna för stadens verksamheter har påverkat möjligheterna att klara de allvarliga påfrestningar som pandemin har medfört. Av det vi hittills har sett behöver analysen inkludera segregationen, bostadspolitiken, personalpolitiken och inte minst stadens rådighet över välfärdsverksamheter som finansieras med kommunala resurser.

Ekonomi

I underlaget beskrivs det att staden har ett begränsat ekonomiskt utrymme vilket ställer krav på tydligt resultatfokus och uppföljning. Stadens ekonomi är alltid begränsad men vi vill framhålla att den styrande majoriteten valt att ytterligare begränsa det ekonomiska utrymmet genom att sänka skatten, vilket givetvis får följder för stadens verksamheter. Med tanke på att det längre fram i underlaget står att läsa att skatteintäkterna inte förväntas öka i samma takt som kostnaderna – till följd av den demografiska utvecklingen och en avmattning i ekonomin i stort som kan förväntas bli ännu tydligare som en följd av corona-pandemin – står det klart att staden behöver en annan politik för att få in mer resurser till välfärden.

Det framgår att driftbudgeten för stadsledningskontoret enligt plan 2020-2022 kommer att minska de kommande åren, men samtidigt saknas en beskrivning av hur verksamheten ska förändras för att rymmas inom en mindre budget. Att detta inte är realistiskt framgår inte minst av de behov av budgetförstärkningar som kontoret lyfter fram i underlaget, exempelvis utbildningssatsningar på grund av ändrad lagstiftning, införandet av en årlig utvecklingsbudget samt förstärkningar inom digitaliseringsområdet. Behovet av att säkra resurser till kompetensutveckling bedöms till och med som en central fråga, vilket är i linje med behovet av en permanent kompetensutvecklingsfond som Vänsterpartiet motionerat om. Det är som vi ser det inte lämpligt att budgetramen minskar samtidigt som samma krav på verksamheten ligger kvar eller utökas med nya uppdrag tillförs. För att inte skapa ohållbara arbetssituationer för personalen krävs att majoriteten beaktar behovet av en realistisk budget. För stadens övergripande styrning saknar vi en koppling mellan det helhetsgrepp om styrningssignalerna som framhålls som viktigt i underlaget och den ekonomiska styrningen.

Kritiken från välfärdens professioner om effekter av generella effektiviseringar på kvaliteten och arbetsmiljön i verksamheterna behöver tas på allvar om medarbetarna ska stanna kvar.

Lokalförsörjning

Bristen på byggbar mark innebär att samverka med externa fastighetsägare blir allt viktigare för att tillhandahålla lokaler för det kommunala åtagandet. Tillgången till bra skolor, förskolor och idrottsanläggningar är viktigt för stockholmarna och har betydelse för stadens attraktivitet. – vi håller med om denna beskrivning men vill också framhålla att just denna brist på byggbar mark gör att staden inte ska sälja lokaler som kan komma att behövas i framtiden, så som exempelvis gjorts nyligen när ett större antal förskolelokaler såldes trots att vi vet att staden i framtiden behöver fler förskolor. Det är helt nödvändigt att det kommunkoncernperspektiv som enligt underlaget ska genomsyra hyres- och lokalförsörjningsprocessen behöver förstärkas genom ett konsekvent livscykelperspektiv, då det generellt sett är ekonomiskt fördelaktigt för staden att äga lokaler vid långsiktiga behov. Strategin att helst låta privata aktörer ta ansvar för stadens lokalförsörjning kan bli dyrköpt

Trygghet

Fler känner sig otrygga, det är oroväckande och det kanske kan vara en indikation på att det inte räcker med att sätta upp ljudlarm och ha ordningsvakter som kör runt i områdena. Det behövs mer förebyggande arbete och större satsningar på välfärden så som skola, förskola, socialtjänst och fritidsverksamhet. Om majoriteten menar allvar med att de ska lyfta områden från polisens lista behöver de fler åtgärder för att stärka välfärden och tillskjuta mer resurser till de områdena. I ärendet framgår det att Stockholm stad står inför stora demografiska förändringar med allt fler barn som ska börja i förskola och skola. I budgettexten så lyfts förhoppningar om att den nya tekniken och valfriheten ska lyckas möta den utmaningen. Vi menar att det behövs fler händer på plats i verksamheterna och att det är det bästa sättet att ge alla barn samma förutsättningar för en tryggare uppväxt. Med den budget som ligger så kommer pengarna inte att räcka för att ge alla barn den möjligheten, snarare kommer nedskärningar och effektiviseringar att leda till ytterligare försämringar och otrygghet. Det samma gäller för socialtjänsten där vi vet att effektiviseringarna inte kommer ge personer i behov av stöd en tryggare tillvaro.

Bostäder

De nya riktlinjerna för bostadsförsörjningen 2021-2024 behöver utformas så att de tydligt fokuserar på behovet att minska bostadsosjämligheten. Behovet av hyresrätter med överkomliga hyror behöver därför generellt ges en framträdande plats i riktlinjerna. Det handlar om behovet av större hyresrätter för att motverka trångboddheten, behovet av allmännyttiga hyresrätter i stadsdelar med en majoritet av villor och bostadsrätter, behovet av seniorbostäder med hyresrätt för den ökande andelen äldre, behovet av gruppboende enligt LSS och SoL samt inte minst behovet av genomgångsbostäder. Dock botas ingen bostadsbrist och minskar ingen segregation enbart med styrdokument eller ökad tilltro till marknadskrafter, utan det kräver framförallt att markpolitiken och allmännyttan används på ett betydligt mer strategiskt sätt än idag.

Klimat

Det är olyckligt att stadens Miljöprogram 2020-2023 och Klimathandlingsplan 2020-2023 blev så försenade. I princip innebär det att program och handlingsplan inte kommer att ha något större genomslag förrän 2021. Den omtalade klimatbudgeten kommer säkert att medföra positiva effekter men det återstår att se hur tillämpningen blir. Staden säger sig vilja påverka i frågor som för bland annat det europeiska klimatarbetet framåt, men det är inte förtroendegivande när staden exempelvis deltar i utlysandet i ett globalt klimatnödläge men samtidigt avslår vänsterpartiets förslag att göra samma sak på hemmaplan. Det är kanske ett uttryck för målsättningen att stadens ”kommunikation ska förmedla bilden av Stockholm som ledande inom hållbar utveckling”. Det är viktigt att den bilden samordnas med verkligheten.

Det konstateras att en särskild utmaning finns i utsläppen från trafiken men samtidigt saknas ännu åtgärdsförslag som direkt minskar biltrafiken. En handlingsplan ska komma, men det finns redan idag gott om reformer som skulle minska utsläppen. Vänsterpartiet har drivit

tydliga förslag om bilfria dagar, bilfria gator, minskade p-tal, sänkta hastighetsgränser, krav på begränsat antal boendeparkeringstillstånd, översyn av hur stadsplanering kan bidra till stadsutvecklingen för att minimera biltrafik. Det konstateras att "Kommunstyrelsen ska ta fram en modell för uppföljning av stadens hållbarhetsarbete i enlighet med Agenda 2030:s globala hållbarhetsmål. Rapporten kommer att ge en översiktlig nulägesanalys av i vilken utsträckning staden lever upp till hållbarhetsmålen. Den utgör därmed ett viktigt underlag för verksamhetsutveckling och ger en riktning för arbetet framåt." Det låter lovande, men staden har ju redan haft att ta ställning till "Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030" där det konstaterades att "miljön har fått stå tillbaka för ekonomisk tillväxt". Det var en tämligen försiktig skrivning som pekade på vikten av att upptäcka och hantera målkonflikter. Men även en så försiktig vägning av tillväxtens behov mot planetens mötte kritik i Stadsledningskontorets yttrande som ansåg att vägledningen "skulle vinna på att ha ett resonemang kring hur tillväxt och stadsutveckling kan användas som motor för att uppnå mål istället för att problematisera detta som målkonflikter".

Det finns därför skäl till oro att Agenda 2030s hållbarhetsmål endast kommer att beaktas i den mån det finns "synergi och hävstångseffekter" för näringslivet. Det räcker inte.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

I ärendet *Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023* ska nämnderna beskriva och analysera de kommande årens utveckling. Analyserna utgör underlag i arbetet med stadens budget 2021 och ska lyfta strategiskt viktiga utvecklingsområden och utmaningar inför framtiden.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 24 mars 2020.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 mars 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har ett särskilt ansvar för samordning och utvecklingsarbete för stadens viktigaste prioriteringar. Strategiska satsningar och prioriteringar under planperioden som beskrivs i underlaget för budget är exempelvis kontroll över ekonomin, trygghet och säkerhet, näringsliv, klimat, Agenda 2030, integration, it och digitalisering och innovationer.

Stockholms stads verksamheter liksom stadsledningskontoret arbetar för närvarande intensivt för att begränsa smittspridningen av det nya viruset covid-19. Rubricerat ärende innehåller ingen ekonomisk eller verksamhetsmässig analys av konsekvenser utifrån pandemin på planperioden. Detta på grund av att dess konsekvenser är mycket svåra att överblicka i dagsläget samt att pågående analysarbete är i uppstartsfas. Ärendet utgår således från ett normalläge men med vetskap om att pågående pandemi kommer att få stora konsekvenser på stadens verksamheter och ekonomiska förutsättningar.

Stadsledningskontoret föreslår att *Underlag för budget 2021 med inriktning för 2022 och 2023* för kommunstyrelsen godkänns.